

יחסי דתיים חילונים-לפני חילוני לא תתן מכשול

נתינת דבר מאכל לפיו של אדם שאינו שומר תורה ומצוות

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קז עמוד ב

תנו רבנן: לא יתן אדם פרוסה לשמש, בין שהכוס בידו בין שהכוס בידו של בעל הבית, שמא יארע דבר קלקלה בסעודה; והשמש שלא נטל ידיו - אסור ליתן פרוסה לתוך פיו.

רמב"ם הלכות ברכות פרק ו הלכה יט

אסור להאכיל מי שלא נטל ידיו ואף על פי שהוא נותן לתוך פיו, ואסור לזלזל בנטילת ידים, וצוויים הרבה צוו חכמים והזהירו על הדבר, אפילו אין לו מים אלא כדי שתיה נטל ידיו במקצתן ואחר כך אוכל ושותה מקצתן.

כסף משנה הלכות ברכות פרק ו הלכה יט

אסור להאכיל מי שלא נטל ידיו ואע"פ שהוא נותן לתוך פיו וכו'. ברייתא שם והשמש שלא נטל ידיו אסור ליתן פרוסה לתוך פיו וסובר רבינו דלרבנותא נקט לתוך פיו אע"ג שאינו נוגע וכ"ש שאסור ליתן בידו:

שולחן ערוך אורח חיים סימן קסט

סעיף א

כל דבר שמביאין לפני האדם שיש לו ריח והאדם תאב לו, צריך ליתן ממנו לשמש מיד; ומדת חסידות הוא ליתן לו מיד מכל מין ומין, לא יתן לו כל זמן שהכוס בידו או ביד בע"ה (ודוקא לשמש, אבל לאחר שבסעודה מותר ליתן בכי האי גוונא) (הר"י ס"פ אלו דברים); ואסור ליתן לו פרוסת פת, אא"כ יודע בו שנטל ידיו.

מגן אברהם סימן קסט ס"ק ה

שנטל ידיו - משמע דוקא גבי שמש חיישינן מתוך שטרוד ישכח מליטול וכ"מ ברש"י אך בתר"י משמע שאפילו באחר חיישינן עיין ס"ב:

משנה ברורה סימן קסט ס"ק ט

ליתן לו וכו' - פי' להשמש דחיישינן שמא מתוך טרדתו ישכח מליטול ידיו אבל באחר לא חיישינן לזה אא"כ רואהו שרוצה לאכול בלי נטילה ויש מחמירין בזה אך כשהוא נותן בתורת צדקה בודאי יש להקל כדלקמיה בס"ב בהג"ה:

שער הציון סימן קסט ס"ק יא

מגן אברהם ממשמעות רש"י באלפסי פרק אלו דברים וכן סתם חז"י אדם להקל בזה, והרמב"ם לא העתיק כלל דינא דרב לענין שמש, רק העתיק לשון הברייתא דמשמע משם דוקא כשיודע שלא נטל ידיו, עיין שם בפרק ו מהלכות ברכות דין י"ט:

רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף מב עמוד א

לא יתן אדם פרוסה לשמש אלא א"כ יודע בו שנטל ידיו. יש למדין מכאן שאין ראוי לתת לאכול אלא למי שיודע בו שיברך ונראה שכיון שמתכוין לעשות מצוה שנותן בתורת צדקה מותר:

שולחן ערוך אורח חיים סימן קסט

לא יתן לאכול אלא למי שיודע בו שיברך, ויש מקילין אם נותן לעני בתורת צדקה (הר"י ס"פ אלו דברים).

משנה ברורה סימן קסט ס"ק י

לא יתן לאכול וכו' - נלמד מסעיף הקודם אך לפי סברא קמייתא דדוקא להשמש משום טרדא א"כ אין מקור לדין זה אם לא שיודע בו שלא יברך שבזה כו"ע מודו דאין נותנין לו:

ביאור הלכה סימן קסט ד"ה * למי שיודע
למי שיודע בו שיברך - ומסתברא דבמוחזק לכשר סגי:

מגן אברהם סימן קסט ס"ק ו

ויש מקילין - ונ"ל דאם יודע בודאי שלא יברך אסור, ועיין ב"י והב"ח כ' וז"ל דוקא בנטילת ידים אסור דתיכף בשעה שנותן ידו כדי לאכול עובר משום לפני עור וגו' אבל בברכה בשעה שנתנו אינו עובר ואם אחר כך לא יברך מה עלינו לעשות:

משנה ברורה סימן קסט ס"ק יא

בתורת צדקה - דלא מפקעינן מצות צדקה בשביל חשש שמא לא יברך ואע"ג דגבי שמש בסעיף הקודם חיישינן התם הנתינה לאו בתורת צדקה הוא שנותן לו בעבור ששמשו [ל"ח] אך אם יודע בודאי שלא יברך אסור ליתן לו אף בתורת צדקה ודוקא אם מתוך רשעתו אבל אם מתוך אונסו שאינו יכול לברך לא נפקע מצות צדקה בשביל זה [פמ"ג]:

ט"ז אורח חיים סימן קסט ס"ק ג

בתור' צדקה. - זה דעת הר"י ונראה טעמו דמצות צדקה היא ודאי וספק אם יטול ידיו ואין ספק מוציא מידי ודאי צדקה והקשה ב"י הא ליתן לשמש נמי מצוה היא ואפ"ה אין ליתן לו אא"כ יודע שנטל ידיו ונ"ל דהשמש נכנע תחתיו ולא ירע לבבו אם יזהירנו תחלה על הנטילה משא"כ באחר שמתוך כך יקצוף ולא ירצה לקבל ויתבטל מצות צדקה:

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן לה

הערות בענין איסור לפני עור

א כיבוד באכילה ושתיה למי שיודע שלא יברך.

בהא דצריך כל אדם לשום דרכיו ולכוין מעשיו לשם שמים, חושבני, במי שבא אליו אורח חשוב, אשר איננו שומר תורה ומצוה, אבל עדיין יש לו אהבה לבני תורה, וגם תומך במוסדות תורה וכדומה, ואם הבעה"ב לא יתנהג אתו בנימוס המקובל לכבד אותו במידי דמיכל ומשתי, בגלל זה שמצד הדין אסור ליתן לאכול אלא למי שיודע שנטול ידיו ומברך (כמבואר בשו"ע או"ח סי' קס"ט סעי' ב'), וכמו כן אם אפילו בצורה מכובדת יבקש ממנו ליטול ידים ולברך, יראה הדבר כפגיעה ועלבון בכבודו, וזה גם ירגיז אותו מאד, ויתכן שבגלל הדבר הזה יתרחק חו"ש ביותר מהתורה, וגם יבוא לידי כעס ושנאה על כל ההולכים בדרך התורה, דבכה"ג חושבני, שנכון באמת לכבד אותו באכילה ושתיה, ולא לחשוש כלל לאיסור של לפני עור לא תתן מכשול, משום דאף שאין אומרים לאדם לעשות איסורא זוטא כדי להציל אחרים מאיסורא רבה, ואסור ודאי להפריש תרו"מ בשבת כדי להציל בכך אחרים מאיסור חמור של טבל, מ"מ בנידון זה, הואיל וכל האיסור של הנותן לו לאכול הוא רק עבירה של נתינת מכשול, וכיון שאם לא יתן לו לאכול הרי יכשל האורח באיסור יותר גדול, נמצא דליכא כלל שום עבירה, כיון דליכא הכא שום נתינת מכשול, אלא אדרבה יש כאן הצלה ממכשול גדול מאד ע"י זה שהחליף אותו בקום ועשה במכשול יותר קטן.

לפני עור לא תתן מכשול במומר וגוי

ש"ך יורה דעה סימן קנא ס"ק ו

י"א כו' - דס"ל דכי היכי דאמרינן בש"ס גבי נזיר דאסור להושיט לו כוס יין דהיינו דוקא בדקאי בתרי עברי דנהרא ה"ה הכא ויש מחמירין וסוברין דמ"מ איסור מדרבנן איכא אפילו לא הוי כמו תרי עברי דנהרא וכל זה לדעת הרב אבל לפעד"נ דלא פליגי דכ"ע מודים להמרדכי ותוס' בפ"ק דעבודת כוכבי' דעבודת כוכבי' או מומר שרי והגמ"ר ותוס' והרא"ש בפ"ק דשבת והר"ן פ"ק דעבודת כוכבים מיירי בישראל שהוא חייב להפרישו מאיסור וכדכתב הרא"ש שם דלא גרע מישראל קטן אוכל נבילות שב"ד מצווים להפרישו כ"ש ישראל גדול משא"כ בעובד כוכבי' וישראל מומר שאינו חייב להפרישו תדע שהרי כתב הרב בד"מ דדעת התוס' רפ"ק דעבודת כוכבים כדעת המרדכי שם דשרי ול' הרא"ש רפ"ק דעבודת כוכבים הוא כלשון התוס' שם א"כ לפי דעת הרב יהיו דברי הרא"ש סותרים זה את זה וכן רבינו ירוחם נתיב י"ז ריש ח"ו כתב כדברי התוס' רפ"ק דעבודת כוכבים ובנתיב י"ב ח"ג כתב כדברי התוס' רפ"ק דשבת אלא ודאי כדפ"ל:

דגול מרבבה יו"ד סימן קנא

משא"כ בישראל מומר, הא ודאי שישראל מומר אע"פ שחטא ישראל הוא, וא"כ מה בינו לשאר ישראל לענין להפרישו מעבירה. אבל נראה לפרש כוונות הש"ך דאף בישראל אין מצווים להפרישו, כי אם כשעובר בשוגג. וכמו בקטן אוכל נבלות, שהקטן שוגג הוא. ומתני' (דריש שבת) בשוגג מיירי, וכמ"ש רש"י (שם ג) ד"ה פטורי דאתי. אבל בישראל שרוצה לעבור במזיד על איזה עבירה, אפילו אינו מומר גמור, אין מצווין להפרישו, לד' הש"ך. ומומר דנקט הש"ך הוא משום שהפ' במומר דיברו, ומומר מסתמא מזיד הוא. ועוד שכל עובר עבירה במזיד, נקרא מומר לאותו דבר.

שו"ת יביע אומר חלק ב - אורח חיים סימן טו

שו"ר בשו"ת מחנה חיים ח"א (סי' מה), שכ' לתמוה ע"ד הש"ך בזה, ממ"ש השטה מקובצת ב"מ (ו: בד"ה דאלת"ה אנן חיותא לרועה היכי מסרינן, הא עברינן משום לפני עור ל"מ. ואף ע"ג דהיכא דאית ליה בהמות לדידיה, דבלאו דידן מצי עביד איסורא, לית ביה משום לפני עור. כדאיתא בפ"ק דע"ז. מ"מ אין לנו לגרום לו איסור. דמסייע ידי עוברי עבירה איכא. והכא נקיט קרא לרווחא דמילתא. הריטב"א. ע"כ. הרי שאע"פ שהרועה הוא גזלן במזיד אסור לנו לסייעו בעבירה. [וכן הקשה בשו"ת מהר"י אסאד (חיו"ד ס"ס קעז). ע"ש]. ולכן כ' ליישב קו' הדג"מ, שנ"ל ברור בכוונת הש"ך, שבודאי אם יש ביד ב"ד להפריש עושי רשעה, אז בוודאי שמצווין להפרישם, מזיד כשוגג. אבל כשאין ביד ב"ד למחות, ובכל אופן יהיה עובר עבירה, ורק הישראל מקרב לו הנאתו, אין ע"ז ערבות, ואין כאן איסור מסייע ידי עוברי עבירה. עכת"ד. ולפע"ד תירוצו לא יגהה מזור, דנהי שאין יכולת ביד ב"ד למחות ולאפרושי מאיסו', מהיכא תיתי לסייעו בעבירה לכתחלה, שהרי הברירה בידינו שלא לסייעו. ואין למדין אפשר משאי אפשר. [ובעיקר ד' הריטב"א דס"ל דמכיון דאית ליה בהמות לדידיה, אין בזה משום לפ"ע, אע"פ שמרבה באיסור גזל. לכאורה יש לסייעו מההיא דע"ז (ו) דהיכא דאית ליה בהמה לדידיה, מותר למכור לו בהמה. ולא חיישינן שיקריב שניהם לע"ז, ונמצא מרבה באיסור. אולם בתוס' ר' אלחנן לע"ז (ו: כ'), אסור ליתן למשומדים נבלות דעבר אלפני עור, דזמנין דלית ליה לדידיה. ואפילו אית ליה, יכול להיות דעבר אלפני עור כשיאכל שתייהן. אבל בתקרובת דהכא אין לו' שיקריב שתייהן, אלא שמקריב אחד מהן איזה שירצה. ע"כ. וע' בריטב"א, ע"ז שם. ובשו"ת מחנה חיים שם]. וע"ע בשו"ת כתב סופר (חיו"ד סי' פג), שג"כ כ' לפקפק בד' הש"ך וה' דגול מרבבה. ע"ש. +/מילואים/ וע"ע בשו"ת כתב סופר (חאה"ע סי' מ"ז) +

ואשר אחזה בענייני ליישב ד' הש"ך בזה. נ"ל שהדברים מגיעים לדברי המאירי קידושין (ג) שהביא בשם תשו' הגאונים, כי המשומדים בזה"ז אין קידושיהן קידושין, הואיל ומחללים שבת, וכל המחלל שבת אינו נקרא ישראל. ושכן מסכימים גדולי המפרשים (הראב"ד) שכל שהוא משומד לע"ז דינו כגוי גמור. וכ' ע"ז המאירי, שאינו נראה, ממ"ש ביבמות (מז: דאי הדר ביה וקדיש קידושיו קידושין. ע"ש. וע"ע במאירי (ספ"ק דיבמות), בזה. ע"ש. ולכאורה תימה גדולה על הגאונים, שכאלו נעלם מהם תלמוד ערוך ביבמות הנ"ל. ולחומר הנושא צ"ל שכוונתם כמ"ש הרדב"ז בתשו' (סי' שנא), דקידושי מומר לאו מדאורייתא ניהו, אלא משום חומרת א"א אמרו שחוששין לקידושין, דמדין תורה הרי הוא כגוי לכל דבריו. ע"ש. ולפ"ז צ"ל שאף הגאונים שכ' שאין קידושיהן קידושין היינו מה"ת. אבל מדרבנן חיישינן להו, דאע"פ שחטא ישראל הוא. (ומיהו לשון המאירי יבמות ל"מ כן.) ועמש"כ בשו"ת יביע אומר ח"א (חיו"ד סי' יא אות ד). ולפ"ז י"ל ד' הש"ך שמכיון שמה"ת דינו כגוי, אע"פ שמד"ס נידון כישראל לחומרא. היינו דוקא היכא דקאי בתרי עברי דנהרא, דבישראל גמור יש בו איסור לפ"ע מה"ת. משא"כ היכא דלא קאי בתע"ד, דבישראל גמור אין איסורו אלא מדרבנן. בישראל מומר לא גזרו כ"כ להחמיר. ולפ"ז י"ל ג"כ דברי הש"ך ביו"ד (סי' קנט סק"ה) בדין כותים, שכ' שעשאו כגוים גמורים לכל דבר, ואפילו להקל. והקשה עליו החו"ד, שכיון שמה"ת יש להם דין ישראל גמור, וכי יש כח ביד חז"ל לעקור ד"ת בקום ועשה. ע"ש. ולפי האמור נחא דאה"נ דמדאורייתא אין להם דין ישראל גמור, ורק מדרבנן החמירו לומר אע"פ שחטא ישראל הוא. ומשו"ה הם אמרו והם אמרו דהכותים כעכו"ם לכל דבריהם ואפילו להקל. והש"ך לשטתו הנ"ל. וע' בשו"ת ברית יעקב (חיו"ד ר"ס מז), שהביא סיוע לד' הש"ך, מפ' הרמב"ם (קידושין עד.), שנראה שעשו הכותים כעכו"ם לכ"ד אפילו להקל. וכו'. ע"ש.

שולחן ערוך אורח חיים סימן שמז

מן התורה אינו חייב אלא כשעוקר חפץ מרשות היחיד והניחו ברשות הרבים, או איפכא, אבל פשט ידו לפניו, וחפץ בידו, ונטלו חברו העומד בפנים, או שפשט ידו לחוץ וחפץ בידו ונטלו חברו העומד בחוץ, שזה עקר וזה הניח, שניהם פטורים אבל אסור לעשות כן מדרבנן.

מגן אברהם סימן שמוז ס"ק ד

אבל אסור - דקעבר משום לפני עור לא תתן מכשול ואם הוא מונח באופן שאם אפי' לא היה בידו הי' יכול ליטלו לא עבר אלפני עור ומ"מ איסורא דרבנן איכא דאפי' קטן אוכל נבילות ב"ד מצווין להפרישו כ"ש גדול שלא יסייע לו (הרא"ש) ועסי' שמ"ג ונ"ל דלעכו"ם ליכא אסור לסייע במידי דאסור לו כמו אבר מן החי אם לא דקאי בענין שאינו יכול ליטלו וכן איתא בהדיא בע"א דף ו' וכ"כ הר"ן רפ"ק דע"א וספ"ק וכ"כ התוספות בקדושין דף נ"ו ע"ש, וכתבו התוס' שם דאסור להושיט למומרים דבר איסור וע' בירוש' רפ"ג דפיאה ואסור להשאיל לאדם כלי מלאכה אם הוא חשוד לעשות מלאכה בשבת אם לא שיש לתלות שיעשה בה מלאכת היתר ודוקא בדבר המצוי אבל בדבר שאינו מצוי אסור אם לא מפני דרכי שלום ע' בגיטין ד' ס"ה ובתו' ובע"א דף נ"ה משמע ברש"י דאפי' בעכו"ם אסור לסייעו בדבר שנצטווה ע"ש ועבי"ד סי' קנ"א סס"א ובש"כ שם: דרך ארץ לומר לאדם שעוסק במלאכה תצלח מלאכתך (שבת ד' פ"ט) ואפי' לעכו"ם אבל מי שעוסק במלאכת איסור אסור לו' לו כך (גיטין ספ"ה):

מסייע לידי עוברי עבירה בעושה האיסור אחר זמן וכשאין האיסור נעשה בחפץ הניתן לו

שו"ת בנין ציון סימן טו

נשאלתי ממעכ"ת נ"י מה דעתי אם יש חשש להדפיס ספר אצל אומן נכרי שיש לו פועלים ישראלים ויש לחוש שידפיסו בשבת ועובר משום לפני עור לא תתן מכשול.

הנה ידוע מה דאמרינן בע"ז (דף ו') דמה דתניא א"ר נתן מניין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואבמ"ה לב"נ = ואבר מן החי לבני נח = ת"ל ולפני עור לא תתן מכשול שזה דוקא בקאי בתרי עברי דנהרא שאם לא יושיט לו לא יכול לחטוא וכן כתבו התוס' שם וז"ל ולפ"ז אסור להושיט למומרים דבר איסור אע"פ שהיא שלהם כי הדבר ידוע שיאכלוהו והוא נאסר להם דכישראל גמור חשבינן לי' ומיירי בדקאי במקום שלא יוכל ליקח אם לא יושיט לו זה כדמסיק דקאי בתרי עברי דנהרא עכ"ל הרי דכתבו בפשיטות דבדלא בתרי עברי דנהרא מותר להושיט לו וליכא משום לפני עור וא"כ אין חשש לפני עור גם בנדון השאלה דודאי יש להמזכיר מלאכות הרבה שיעברו המחללי שבת בה גם אם לא יהי' להם המלאכה של ישראל אמנם מדברי התוס' בשבת (דף ג') נראה דמכ"מ איכא איסורא דרבנן גם /בדלא/ בתרי עברי דנהרא שהקשו שם על מה דאמרינן דפשט בעה"ב ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני או שנטל מתוכה והכניס בעה"ב חייב ועני פטור דפטור ומותר קאמר הרי עובר על לפני עור ואפילו מיירי דהי' יכול ליטול גם אם לא הי' בידו הרי עכ"פ איסורא דרבנן איכא דקטן אוכל נבילות ב"ד מצווין להפרישו כש"כ גדול שלא יסייע לו ולכן תרצו דאיירי בנכרי ע"ש וכ"כ הרא"ש והר"ן שם וזה סותר לדבריהם בע"ז שנראה דס"ל דמותר לגמרי והנה כבר הביא הרמ"א בי"ד סימן קנ"א ב' דיעות בזה ביכול לקנות ממקום אחר אם מותר למכור לו וכתב ונהגו להקל כסברא ראשונה וכל בעל נפש יחמיר לעצמו והש"ך שם חולק על הרמ"א וכתב דב' הדיעות לא פליגי אלא שיש חילוק בין ישראל לנכרי ומומר דישאל צריך להפרישו ולכן אסור מדרבנן ומזה איירי התוס' בשבת אבל נכרי ומומר א"צ להפרישו ולכן כתבו בע"ז דמותר והביא ראי' לזה דהרא"ש ורבינו ירוחם כתבו כדברי התוס' דשבת ובע"ז וא"כ יהיו דבריהם סותרים זא"ז אלא ודאי החילוק כדפירש בין ישראל לנכרי ומומר עכ"ד ולענ"ד קשה למה אין במומר ג"כ מצו' להפרישו כמו בישראל הרי ישראל גמור הוא כמו שכתבו התוס' שם בע"ז ושוב מצאתי שגם בשו"ת חות יאיר סימן קפ"ה הקשה על הש"ך כן דמאין לו לומר שאם הי' בידנו וכהנו להפרישו שלא נהי' מחוייב לעשות כן ולענ"ד יש ליישב סתירת התוס' והרא"ש בדרך אחר דדוקא להושיט להעובר האיסור טרם יעשה האיסור בזה יש חילוק אם יכול מעצמו להביא לו האיסור או לא שאם יכול להביא לו האיסור גם בלא שיושיט לו אז אפילו מדרבנן מותר אבל אם בשעה שעושה האיסור יכול להפרישו ע"י שלא יושיט לו זה ודאי אסור מדרבנן שאסור לסייע ידי עוברי עבירה כדאמרינן בע"ז (דף נ"ה) ישראל שהוא עושה בטומאה לא דורכין ולא בצרין עמו אבל מוליכין עמו חביות לגת ומביאין עמו מן הגת ע"ש הרי דבשעת עבירה עצמו כשדורך בטומאה אסור לסייעו ואפילו בשנטמא היין כבר דאסור לסייע ידי עוברי עבירה אפילו כבר התחיל בעבירה אבל מכ"מ מוליכין עמו חבית לגת אף שבזה מושיט לו החבית שיתן בו היין ומסייע לו לעשות בטומאה דאין אסור רק לסייע לו בשעת עבירה עצמו ולכן שם בשבת דהעובר עבירה נוטל מידו ונותן לתוכו ואם לא יושיט לו ידו לא יעשה העבירה בזה כתבו התוס' דאסור מדרבנן דמחוייב להפרישו ולא לסייעו בשעת העבירה אבל בע"ז דאיירי במומרים דבר איסור שיודע שיאכל אותו בזה כתבו דאם יכול ליקח מעצמו אין כאן איסור דלפני עור כיון דשם לא מסייע להעברין בשעה שעושה העבירה ולכן דוקא להושיט לו כה"ג מותר אבל ליתן למומר דבר איסור לתוך פיו אע"פ שיכול ליקח גם מעצמו אפשר שבאמת אסור

שו"ת מהרש"ם חלק ב סימן קפד

מכתבו הגיעני וע"ד שאלתו אם מותר להשכיר ביתו ליהודי ספר שמגלח ביום ש"ק בפרהסיא אם עובר משום מסייע לדבר עבירה דגם בדלא קאי בתרי עברי דנהרא איסורא מיהו איכא והביא מדברי הש"ך ודג"מ יו"ד סי' קנ"א ועוד מכמ"ק: הנה עד שהוא שואל להשכיר לספר הרי בכל השכרת בית ליהודים מחללי ש"ק בבישול ואפי"ל ורחיצת הרצפה וכדומה יהי' איסור בזה ופוק חזי מה עמא דבר וכבר האריך בתשו' כתב סופר יו"ד סי' פ"ג בענין זה והעלה דליכא איסור אא"כ בשעת סיועו עושה האיסור מיד אבל באינו עושה האיסור מיד שרי וכ"ה בשו"ת בנין ציון סי' ט"ו ובאמת שכה"ג כתבו הב"ח ומג"א סי' קס"ט סק"ו לענין לפ"ע ובתשו' מהר"י אסאד סי' קס"ד הקשה מש"ס דע"ז (דף כ"ב) דפריך גבי לא ישכיר אדם מרחצו לכותי וכו' ותיפוק לי' משום לפ"ע והרי התם משכירו לו בחול קודם שיגיע השבת ואפ"ה אסור אבל נראה דגבי לפ"ע ממש בכל גווני אסור אבל בדליכא לפ"ע אלא משום מסייע לעוברי עבירה י"ל דבכה"ג ליכא משום מסייע וע' כה"ג במג"א סי' רס"ו סק"ח דלשי' הרמב"ם והה"מ ליכא בכה"ג משום מאכיל בידים לקטן וע"ש בא"א ומחה"ש מ"ש בזה ועוד נראה דבכל גווני דאיכא משום מסייע היינו דוקא אם בגוף הדבר שנותן לחבירו יעשה בו האיסור אבל הכא הרי לא יעשה האיסור אלא באויר שבתוך הבית והרי גם למ"ד דאדם מצוה /מצווה/ על שביבת כלים במוגמר וגפרית דלא קעביד הכלי שום מעשה אלא מונח על הארץ והן בתוכו שרי ומכ"ש בזה [ועמש"ל סי' צ"ג]:

דין "מסית" בלפני עור לא תתן מכשול

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן צט

באור איסור שיש בהזמנת אנשים שיבואו להתפלל בביהכ"נ בשבת כשיודעין שיבואו במאשינעס מ' לעומר תשי"ג. נשאלתי מהרב ר' נפתלי קארלבאך מדעטראיט אם יש איסור לפני עור להזמין אנשים שיבואו להתפלל בשבת לביהכ"נ כשיודע שיחללו השבת בנסיעה במאשינעס. והשבתי דלהזמין את הרחוקים באופן שאי אפשר שיבואו בלא חלול שבת ודאי אסור, והוא עוד גרוע מאיסור לפני"ע שהרי הוא עוד באיסור מסית. ואף שאיסור מסית לחיוב סקילה הוא רק מסית לעבוד עכו"ם, מ"מ לענין האיסור ועונש כלפי שמיא בכל החומר שאין טוענין למסית יש בכל האיסורים כמפורש בסנהדרין דף כ"ט שיליף ר"ש בר נחמן א"ר יונתן מנין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני אף שלא היה חטא ע"ז אלא האיסור אכילה מעץ הדעת. חזינן שאיסור מסית יש לכל עבירה, אך שאין עונשין בדיני אדם רק על מסית לע"ז, אבל בדיני שמים יענש, ולא ילמדו עליו סנגוריא. ואיסור לפני"ע = לפני עור = יש אף באינם רחוקים כ"כ כשיודע שיתעצלו לילך ברגלים ויסעו במאשינעס אבל איסור מסית ליכא באינם רחוקים. ואם אינה בלשון הזמנה אלא סתם הודעה שעושים מנין ונותנים פרסים להבאים להתפלל שהכוונה בעצם הוא רק לקרובים אבל ידוע שיבואו גם רחוקים במאשינעס מסתבר שאין בזה דין מסית ובדין לפני"ע יש להסתפק. וצריכים לפרש שלא יתנו פרסים אלא לאלו שיבואו ברגליהם בהיתר.

ובדבר שרוצה להסתלק מלהיות מעמבער /חבר/ בבית הכנסת שהרבה מהמתפללים שם אין מתנהגים כשורה, דעתי נוטה שאין להסתלק כדי שיהיה מי שימחה בידם, ואין להתייאר לומר שודאי לא ישמעו, כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך, ולכן אולי תועיל המחאה להרבה איסורים. אך הוא כ"ז שמתנהגים בביהכ"נ כשורה, אבל אם ישנו ח"ו מסדר ביהכ"נ כגון שיסלקו המחיצה שבין אנשים לנשים או שישנו אף במקצת סדר התפלה וקה"ת מחוייבין כל יראי ה' להסתלק מלהיות מעמבערס שם. משה פיינשטיין

שו"ת תשובות והנהגות חלק א סימן שנה

נראה שיסוד האיסור לפני עור הוא דומיא דעיוור שמכשילו אבל אם כוונתו רק לטובת עצמו לא נקרא מכשיל אלא כמו שרופא מנתח לא נקרא מכה חבירו כך כאן הלא אין כוונתו להרע לו או לייעץ לו עצה שאינה הוגנת אלא שמקוה בזה להדריכם ולקרבתם לדרך האמת ומה שחבירו מחלל שבת ע"י זה אינו אלא עושה רעה לעצמו ולכן אין בזה איסור לפני עור וכיוון שאינו מצווה אותם לנסוע אדרבא הודיע להם שמצטער בכך תו אין כאן חיוב ערבות להפרישם במחללי שבת בפרהסיא וע"כ נראה שגם איסור לפני עור אין בזה שכוונתם לטובתם